

Linköpings kommun

Länsstyrelsens underlag inför kommunens beslut om planeringsstrategi

Inför kommunens bedömning av översiktsplanens aktualitet ska Länsstyrelsen tillhandahålla ett underlag. Syftet är att detta ska hjälpa kommunen att kunna göra en bedömning om översiktsplanen är aktuell. Underlaget utgör en redovisning av vilka statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet och ska ange hur länsstyrelsen bedömer att de berörda intressena förhåller sig till översiktsplanen samt om någon del av länsstyrelsens granskningsyttrande inte längre gäller.

Under nästa mandatperiod ska Linköpings kommun anta en planeringsstrategi som klargör kommunens fortsatta inriktning för översiktsplaneringen, mot bakgrund av nya planeringsförutsättningar och den gällande översiktsplanens aktualitet. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Om kommunen under den aktuella perioden antar en ny översiktsplan behöver ingen planeringsstrategi antas.

Länsstyrelsen lämnade i februari 2020 en sammanfattande redogörelse angående Linköpings kommuns översiktsplans aktualitet, länsstyrelsens ärende 401-14993-19. Aktuellt yttrande tar avstamp i tidigare redogörelse och informerar om de förändringar som har skett inom relevanta ämnesområden.

Sammanfattning

Bifogat finns generell information avseende statliga och mellankommunala intressen samt nationella och regionala mål som behöver beaktas vid bedömning av planens aktualitet. Länsstyrelsen uppmantrar kommunen att senast 24 månader efter ordinarie val ha tagit fram en ny översiktsplan.

Länsstyrelsen bedömer att granskningsyttrandena till alla nu gällande översiktsplaner till viss del är inaktuella och det finns nya och förändrade riksintresseanspråk inom kommunen.

Kommunens gällande översiktsplaner

Det har gått flera mandatperioder sedan Linköpings kommuns kommuntäckande ÖP antogs 2010 respektive 2014. Utöver de kommunövergripande översiktsplanerna ÖP Staden och gemensam ÖP med Norrköpings kommun (2010) finns en översiktsplan för landsbygden och småorterna (2014). Kommunen har även förklarat 21 fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg vara fortsatt aktuella. Dessa gäller som delar av den kommunomfattande översiktsplanen. Kommunen har påbörjat arbeten med att ta fram ny kommuntäckande översiktsplan och gemensam ÖP för Linköpings och Norrköpings kommun. Det finns även planer på att ta fram ett tematiskt tillägg om infrastruktur för att skapa giltighet för Ostlänken.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsens granskningsyttrande över ÖP staden och gemensam ÖP med Norrköpings kommun lämnades i mars 2010, Länsstyrelsens diarienummer 401-31534-2009 respektive 401-32389-2009.

Länsstyrelsens granskningsyttrande över ÖP för landsbygden och småorterna lämnades i mars 2014, Länsstyrelsens diarienummer 401-429-2014.

Länsstyrelsen bedömer att granskningsyttrandena är aktuella. I vissa fall har kommunen hanterat Länsstyrelsens synpunkter i senare upprättade fördjupade översiktsplaner eller tillägg till översiktsplanen.

Länsstyrelsen anser att ställningstaganden i alla fördjupade översiktsplaner och tillägg till översiktsplanen behöver införlivas i en ny kommuntäckande översiktsplan. Detta möjliggör även för Länsstyrelsen att lämna ett och samma granskningsyttrande till hela översiktsplaneringen. Länsstyrelsen uppmuntrar ändå kommunen att fortsätta sitt arbete med rullande översiktsplanering allt eftersom behoven ändras. Vidare uppmuntrar Länsstyrelsen att kommunen genomför översiktsplanering för att säkerställa Ostlänkens sträckning inom kommunen.

Länsstyrelsens synpunkter på översiktsplanens aktualitet

Nedan följer information som Länsstyrelsen anser har särskild betydelse för den kommande översiktsplaneringen i Linköpings kommun.

Lagstiftning

Sedan översiktsplanen antogs har regelverken som berör kommunens fysiska planering ändrats. Den 1 april 2020 trädde nya regler i kraft i PBL för att stödja en mer kontinuerlig översiktsplanering och göra plan- och byggprocesserna mer effektiva och bestämmelserna om översiktsplanernas innehåll har förändrats. Det finns även nya regler i 6 kap Miljöbalken och miljöbedömningsförordningen som har förtydligat vad miljöundersökning och strategisk miljöbedömning ska innehålla.

Planeringsunderlag

Länsstyrelsen hänvisar till vår bilaga där vi listar planeringsunderlag inom olika sektorsområden. Denna uppdateras löpande och senaste versionen sågs över under maj 2022, se bifogad. Det går även att exportera planeringsunderlag från Planeringskatalogen.

<https://www.planeringskatalogen.se/exportera-underlag/>

Riksintressen

Översyn av vissa riksintresseanspråk

Regeringen har gett berörda myndigheter i uppdrag att göra en översyn av vissa riksintresseanspråk. De riksintressen som omfattas är naturvård och friluftsliv (Naturvårdsverket), kulturmiljövård (Riksantikvarieämbetet), anläggningar för industriell produktion (Tillväxtverket), anläggningar för energiproduktion och energidistribution (Energimyndigheten), anläggningar för kommunikationer (Trafikverket).

Regeringens förväntan är att översynen ska leda till en kraftig minskning av både antalet anspråk och områdenas samlade areella utbredning. Boverket har utsetts att vara samordnande myndighet i uppdraget och har avlämnat en Rapport 2020:26. De utpekade riksintressemyndigheterna ska se över och precisera kriterierna, utvärdera om de nuvarande anspråken motsvarar kriterierna och ta ställning till om de behöver ändras. Så som framgår av Boverkets rapport avser de berörda riksintressemyndigheterna att arbeta vidare med att förtydliga och ompröva sina respektive riksintressen.

Omprovning av riksintressen för naturvård och kulturmiljövård

För närvarande arbetar Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet med regeringsuppdraget om ”Omprovning av vissa riksintresseanspråk”.

Uppdraget bygger vidare på länsstyrelsernas nyligen redovisade regeringsuppdrag om "Identifiering av riksintresseanspråk som behöver aktualitetsprövas". Myndigheterna har baserat på länsstyrelsens redovisade bedömningar i regeringsuppdrag och egna granskningar valt ut några högt prioriterade anspråk per län, för vilka ett särskilt underlag håller på att tas fram. Inom Linköpings kommun omfattas för närvarande kulturmiljövårdens riksintressen E 9 Göta kanal och E 100 Tinnerö odlingslandskap av omprövning.

Riksintresse för friluftsliv

Värdebeskrivningar för riksintresse för friluftsliv från 2014 behöver införlivas i översiktsplanen. Dess utbredning framgår i naturvårdsverkets karta Skyddad natur. Naturvårdsverkets handbok från 2005 är ett tips för att tillvarata riksintresset.

Riksintresse Totalförsvaret

Länsstyrelsen uppmärksammar att vissa revideringar har skett angående Försvarmaktens riksintressen och intressen av betydande vikt inom Linköpings kommun. Se vidare i Försvarmaktens riksintressekatalog.

Miljökvalitetsnormer

Luft

Länsstyrelsen uppmanar kommunen att säkerställa att planeringen hanterar och möjliggör att miljökvalitetsnormer för luft uppnås. Förtätning och nya trafikmönster kommer att påverka luftkvaliteten. Genom att hantera luftkvaliteten i ett tidigt skede möjliggörs det för tydliga ställningstaganden och effektiva åtgärder för att uppnå miljökvalitetsnormer luft.

Yt- och grundvatten

Översiktsplanen behöver en koppling till beslut om nya miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten i vårt distrikt södra Östersjön med tillhörande åtgärdsprogram för 2022-2027 (Se VISS). Särskilt de kommunala åtgärderna behöver införlivas samt att översiktsplanen uppdateras med aktuell vattenförsörjningsplan. Denna förändring kommer att föranleda fortsatt noggrann hantering gällande dagvattenrening och avloppshantering så att den kommunala planeringen bidrar till förbättring. Översiktsplanen behöver vägleda och rekommendera lämpliga åtgärder till detaljplanering och bygglov.

Översiktsplanen kan med fördel beskriva befintliga tillstånd i miljön och planförslagets potentiella påverkan. Miljötillståndet i olika vatten som påverkas av planen redovisas med aktuell statusklass, påverkan, risk och miljöproblem. I en åtgärdsanalys skildras geografiskt utpekade

utrymmen där olika typer av förbättringsåtgärder ska kunna göras. Åtgärder för att nå MKN för de kvalitetsfaktorer och ämnen som inte når god status bör beskrivas, i förekommande fall med hänvisning till lokala åtgärdsprogram för olika vatten och beskriv hur detta ska hanteras senare i planprocessen. Frågor som är särskilt viktiga att beakta är förbättring av VA-standarden på landsbygden, tätorternas dagvattensystem, reservuttag för dricksvatten samt grundvattenskydd. Som ställningstagande vore det lämpligt att beakta lämpligheten att kommunen utvecklas med fler bostäder och verksamheter utanför kommunala VA-investeringar.

Människors hälsa och säkerhet

Markföroreningar

Länsstyrelsen ser det som angeläget att kommunen har en strategi för åtgärder av förorenade områden. Ett råd är att ha med samtliga, identifierade och riskklassade, förorenade områden som finns i kommunen eftersom platser än de som har riskklass 1 och 2 kan komma att påverka detaljplanering. Det utgör ett bra underlag i den fortsatta planeringen.

Bostadsförsörjning

Riktlinjerna för bostadsförsörjning i Linköpings kommun antogs oktober 2021. Det är angeläget att riktlinjerna används så att de utgör ett betydelsefullt underlag i utformningen av översiktsplanen för att främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet i enlighet med 2 kap. 3 § 5 plan- och bygglagen.

Länsstyrelsen påminner också om de förändringar av bostadsförsörjningslagen (2000:1383) som börjar gälla 1 oktober 2022 och som innebär att riktlinjerna ska baseras på ett kontinuerligt underlag från Boverket om bostadsmarknadens utveckling och de bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden.

Regional utveckling

Översiktsplanen kan med fördel skildra kommunens delregionala roll och sätta den egna kommunen i relation till sin omvärld, exempelvis genom att beskriva orternas förutsättningar och skildra hur invånarnas vardagsliv och rörelsemönster ser ut. Det är även betydelsefullt för kommunen att beakta näringslivets utvecklingsbehov och den regionala livsmedelsstrategin. Översiktsplanen bör uppdateras gällande den regionala utvecklingsstrategin som fastställdes för Östergötland 2021. Utifrån transportsammanhang kan underlag som det regionala trafikförsörjningsprogrammet, tågstrategisk målbild och Trafikverkets underhållsplan vara användbara.

Social hållbarhet

I tillägg till översiktsplanen för Linköpings ytterstad har verktyg och metoder utvecklats för att beakta segregering på stadsdelsnivå. Länsstyrelsen ser en stor vinst i att kommunen eftersträvar att fortsätta med det arbetet och utveckla det till att även omfatta omkringliggande orter. Det kan även vara givande att inom ÖP-arbetet applicera barnkonsekvensanalyser såsom gjorts i planeringen av Västra Lingham. Nästa steg kunde förslagsvis vara att fördjupa sig kring äldres behov framöver med tanke på befolkningens utveckling under planperioden.

Länsstyrelsen vill uppmana kommunen att försäkra sig om att alla grupper i samhället har möjlighet att delta i samråd. Kommunen bör generellt överväga aktiva insatser för att nå ut och kvalitetssäkra sitt arbete för att möjliggöra alla medborgares rätt till deltagande i de demokratiska processerna. Detta gäller såväl tillgänglighetssäkrad information som anpassade tider och platser för möten för alla rättighetsinnehavare exempelvis kvinnor/män, födda i Sverige/utrikes födda eller gamla/unga. Kommunen kan överväga att göra riktade insatser till vissa grupper som man ser är svårare att nå ut till och eventuella informationskampanjer som är på flera språk för att underlätta deltagande för de största invandrargrupperna i Linköpings kommun.

Länsstyrelsen uppmanar digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen men att översiktsplaner enbart finns via en hemsida bör undvikas.

Energi- och klimat

Sedan översiktsplanen antogs har det skett stora förändringar inom energi- och klimatområdet som är bra att fånga upp inför ett kommande översiktsplanearbete. Omställningsarbetet kommer innebära behov av att skapa förutsättningar för dessa samhällsförändringar som behöver ske. Vi kommer få en ökad elektrifiering av transporter och industriprocesser som en följd av hur olika verksamheter ska bli klimatneutrala vilket leder till ett ökat elbehov. I kommande arbete med kommunala ställningstaganden bör kommunens syn på nya nationella mål inom energiproduktion beaktas. Ställningstaganden som rör lämpliga ytor för hållbar energiproduktion kan gärna prövas och samrådats med ansvariga för distribution.

För Linköpings kommuns del kan det vara aktuellt att uppmärksamma möjligheter att ta hänsyn till hållbar mobilitet. Några faktorer att beakta är bränsletyper, utbyggnad av ladd- infrastruktur samt åtgärder för att få fler att cykla och gå. Det kan vara aktuellt att utreda behoven av markanspråk och åtgärder i samband med en förändrad fordonsflotta, exempelvis laddstolpar, snabbladdare, biogas, vätgas eller andra bränslen. Kommunens avfallsplan kan omnämnas med särskilt fokus på var återvinningsstationer och masshanteringsnoder kan lokaliseras.

Klimatrelaterade risker i ÖP

Det har tillkommit ett krav på att kommunerna i översiktsplanen ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Länsstyrelsen ser därför ett behov av att kommunen inventerar sin befintliga bebyggelse och försöker komma fram till var risker relaterade till naturolyckor kan uppstå, samt skapa ett eget synsätt kring dessa frågor så att det framgår vad som är viktigast att prioritera under översiktsplanens period. Viktigt är att känna till om det finns områden som är olämpliga att bebygga, om samhällskritisk verksamhet behöver åtgärdas eller omlokaliseras eller om det finns behov av att peka nya områden för våtmarker eller översvämningsytor. I detta arbete är det en fördel att inhämta kunskap från Boverket, MSB, SGI, Östergötlands klimatanpassningsplan samt få till ett samarbete med teknisk förvaltning och kris- och beredskapssidan på kommunen.

Klimatanpassning

Vid framtagande av översiktsplan se vår bilaga, särskilt Handlingsplan Klimatanpassning Länsstyrelsen Östergötland 2021- 2025 som utgör ett betydelsefullt planeringsunderlag.

Totalförsvaret

Länsstyrelsen uppmärksammar kommunen på att ytterligare utveckla sin översiktliga planering med tanke på civilt försvar och höjd beredskap, bland annat mot bakgrund av den senaste tidens säkerhetspolitiska utveckling. Kommunen behöver planera för ett robust samhälle och fokus bör ligga på att minska sårbarheten för samhällsviktiga verksamheter, såsom framtida behov för reningsverk, elförsörjning eller livsmedelsproduktion. Samarbeta gärna med den som tar fram kommunens risk- och sårbarhetsanalys.

Jordbruksmark

Länsstyrelsen informerar om att den nationella livsmedelsstrategin siktar mot 2030 och omfattar hela livsmedelskedjan. Det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till

hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen ska bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska. Ett samlat grepp där hela livsmedelskedjan ingår, med svensk livsmedelsproduktion i centrum, är viktigt för att nå livsmedelsstrategins mål.

Länsstyrelsen anser att kommunen i framtida översiktsplanering ska arbeta för samhällets långsiktiga behov av att hushålla med naturresurser och att säkerställa förutsättningar för livsmedelsproduktion.

Vid lokalisering av nya bebyggelseprojekt behöver det undersökas om annan mark, som inte är jordbruksmark eller som ur brukarperspektiv är sämre jordbruksmark, kan användas istället (miljöbalken 3 kap 4 §). Genom att genomföra en noggrann alternativlokaliseringsutredning i översiktsplanen underlättas de framtida plan- och bygglovsprocesserna.

Planeringsunderlag hittas i Länsstyrelsens tjänst Planeringkatalogen samt hos Jordbruksverkets öppna data.

Naturvård

Det finns utvecklingsmöjligheter vad gäller hur nya naturområden kan tillskapas på sikt och hur tillgång till grönytor kan öka. Det kan gärna fångas upp det med hjälp av verktygen grön infrastruktur och ekosystemtjänster och då även koppla det till folkhälsa och friluftsliv.

Översiktsplanen behöver uppmärksamma hur planeringen kan bidra till att bevara och nå gynnsam bevarandestatus för skyddade arter. Det gäller främst arter som kan hamna i konflikt med exploateringar såsom läderbagge, dårgräsfjäril, fladdermöss och större vattensalamander. Ekosystemtjänster (eller naturbaserade lösningar) och grön infrastruktur är användbara begrepp för att i planering och förvaltning bidra till nya synsätt på naturen.

Problemen med invasiva främmande arter kan ibland behöva uppmärksammas i planeringen. Många av dessa, till exempel jättebalsamin, jätteloka och parkslide orsakar redan nu stora skador och kostnader i form av årlig bekämpning.

Friluftsliv

En regional friluftslivsstrategi för att nå målen i Östergötland 2030-2040 har tillkommit. Detta behöver synliggöras och förankras i översiktsplanen. Det kan med fördel samordnas med närliggande kommuner och förankras med civilsamhället för att nå ut till de invånargrupper som idag inte nyttjar dessa för rekreation. Regionen ger även bidrag och stöd till projekt inom natur- och friluftsliv.

Digitalisering

Boverket har i uppdrag att arbeta med utveckling av en digitalt anpassad plan- och bygglag med syftet att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Det här innebär bland annat att det ställs stora krav på hur kommunens planhandlingar ska göras tillgängliga framöver. Länsstyrelsen uppmuntrar Linköping att fortsätta med sitt arbete för digitalisering och försök att så gott det går vara i fas med Boverkets ÖP-modell. Dock ser vi fortsatt gärna att det parallellt tas fram såväl tryckta som pdf-versioner av de olika planskedena, för fortsatt god tillgänglighet, hantering i händelse av kris och arkivbeständighet.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Jonas Nygren, för frågor via e-post jonas.nygren@lansstyrelsen.se.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av samhällsbyggnadsdirektör Jan Persson med samhällsplanerare Jonas Nygren som föredragande. I den slutliga handläggningen har medverkade även lantbrukskonsulent Anders Eliasson, näringslivsdirektör Madeleine Söderstedt Sjöberg, kvalificerad handläggare risk för olyckor Robert Wenemark, antikvarie Louise Törnvall, klimatanpassningssamordnare Caroline Rydholm, miljöskyddshandläggare Maria Lindquist, naturvårdshandläggare Ulrika Larsson och koordinatör inom social hållbarhet Åsa Hedberg. Samråd har skett med vattenhandläggare Weronica Klasson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

- Länsstyrelsens bilaga ”Statliga och mellankommunala mål och intressen”